

MIEŠTO

Laikraštis

Apie tai, kas svarbiausia ir aktualiausia Marijampolės žmonėms

2024 m. spalio 24 d., ketvirtadienis, Nr. 30 (1846) / ML

Neišnešioti kūdikiai: kova dėl gyvybės ir lėšų trūkumas Marijampolietė mama ryžosi eksperimentiniam dukros gydymui

Aistė Uckutė

Lietuvoje kasdien gimsta neišnešioti kūdikiai, kuriems gyvybiškai svarbi medicininė įranga ir priemonės. Neišnešiotų kūdikių specifiinei priežiūrai ligoninėse lėšų nepakanka, todėl šeimoms, kurios susilaukė vaikelio anksčiau laiko, ne pelno siekiančios organizacijos siūlo savo pagalbą.

Neišnešioti naujagimiai yra didžiausia naujagimių pacientų grupė pasaulyje. Visuomenei šie mažyliai yra nematomi. Gimę per anksti naujagimiai patys nekvėpuoja, nelaiko kūno temperatūros, nes jų odėlė labai plonytė ir be galo jautri. Mažyliai apgyvendinami inkubatoriuje, prijungiami prie monitorių. Jiems reikia laiko užaugti. Dažniausiai šeimos sveikatos įstaigoje praleidžia nuo kelių savaitių iki 4, 5 ar net 6 mėnesių, kol vaikelis išmoksta pats kvėpuoti, ryti ir priauga pakankamai svorio.

Didelis iššūkis yra neišnešiotukų grįžimas į savo namus, į regionus, kuriuose nėra tinkamo raidos sekimo tokiems vaikučiams. Pirmuosius kūdikio gyvenimo metus šeima lankosi specialiaje „sekimo kabinete“, kuris yra tik Kauno klinikų Neonatologijos klinikoje ir Vilniaus Santaros Neonatologijos centre.

Paramą reikėtų didinti

Neišnešiotų naujagimių asociacijos „Neišnešiotukas“ prezidentė Asta Radzevičienė sako, jog dabartinis valstybės finansavimas neišnešiotų kūdikių priežiūrai yra reikšmingas, tačiau dar toli gražu nepakankamas.

Anot pašnekovės, medicininis inventorių, kuriuo gelbėjamos neišnešiotukų gyvybės, yra jau gerokai pasenęs bei pradedantis dažniau gesti. Deja, valstybinės apsaugos sveikatos sistemos resursai nėra skiriami šio inventoriaus atnaujinimui. Todėl tenka ieškoti finansinių šaltinių tiek iš verslo įmonių, tiek iš privačių asmenų ar fondų ir organizuoti paramos akcijas, kurios padeda surinkti lėšų.

Kitas iššūkis – specialistų trūkumas, ypač psichologinės pagalbos srityje. „Krizę patiriantiems tėvams būtina psichologinė pagalba, kuri nėra tinkamai finansuojama ir tam neskiriamas prioritetas“, – pabrėžia organizacijos vadovė. Sužinoti apie išstingančius sunkumus ir ieškoti pagalbos galima neišnešiotukų pagalbos linijoje: <https://neisnesiotukas.lt/pagalba-tevams/psichologine-pagalba/>

Astos teigimu, valstybės paramą šioje srityje stiprinti reikėtų, tačiau taip pat daugiau dėmesio derėtų skirti ankstyvai tėvų ir specialistų edukacijai.

„Valstybė turėtų įtraukti daugiau prevencinių ir paramos programų, kurios padėtų šeimoms geriau pasiruošti neišnešioti kūdikio gimimui ir augimui“, – teigia A. Radzevičienė.

Prioritetas – tiesioginė pagalba šeimoms

Pasak asociacijos prezidentės, surinktos lėšos yra prižiūrimos ir paskirstomos pagal nustatytus prioritetus. „Neišnešiotuko“ prioritetai – tiesioginė pagalba šeimoms, susiduriančioms su neišnešioti kūdikio gimimu. „Tai apima emocinę, edukacinę pagalbą priemonėmis ir įvairiomis paslaugomis“, – akcentuoja A. Radzevičienė.

Asociacija remia medicinos įstaigas inovatyvia medicinine įranga, kuri gelbėja gyvybes ir užtikrina kuo geresnes sąlygas naujagimiams gydyti. Prioritetas skiriamas ir sveikatos specialistų edukacijai: „Ieškome naudingų pasaulinių mokymų programų, kurias kartu su medicinos įstaigų komandomis organizuojame ir Lietuvos sveikatos specialistams“, – išskiria organizacijos prezidentė. Taip pat prisidedama prie specialistų kvalifikacijos kėlimo mokymų užsienyje, kurių valstybė nefinansuoja.

Šaltinis: freepik.com

Simulatorius Paulius suteikė šansą išgelbėti gyvybes

Tarptautinė kompanija, besikurianti Lietuvoje, kūrė ir socialiai atsakingos įmonės įvaizdį, todėl ieškojo tinkamos srities, kaip tai galėtų padaryti. „Ši įmonė sutiko padaryti gerą darbą ir padėjo mums įsigyti inovatyvių neišnešioti naujagimio simulatorių Paulių“, – sėkmės istorija dalinasi

A. Radzevičienė. Simulatorius padeda medikams, rezidentams mokantis neišnešiotuko gaivinimo. Taip suteikiama praktinių žinių, kaip išsaugoti mažylio gyvybę.

Simulatorius Paulius yra 27 savaičių gimimo amžiaus, „labai tikroviškas“. Asociacijos vadovės teigimu, simulatorius kainavo 80 000 eurų ir yra didelė pagalba bendruomenei. „Verslas parodė nuostabią socialinę atsakomybę ir suteikė šansą išsaugoti gyvybes dar daugiau naujagimių“, – džiaugiasi ji.

Visuomenės sąmoningumas didėja

Anot vadovės, visuomenės sąmoningumas apie neišnešiotukų poreikius per pastarąjį dešimtmetį išaugo. „Manome, kad prie to labiau prisidėjo mūsų asociacijos pastangos šviesti visuomenę ir užmegzti dialogą su žiniasklaida“, – pasakoja A. Radzevičienė.

Asociacijos veiklą palaiko pirmoji ponia Diana Nausėdienė. Ji nuoširdžiai dalyvauja bendruomenės šventėse, konferencijose. Neseniai kartu su asociacijos atstovais lankėsi Liublino neišnešiotukų reabilitacijos klinikoje, kur sveikatos iššūkius patiriantiems vaikams skiriamos įvairios terapijos.

Pastebima, kad vis daugiau įmonių nori tapti asociacijos partneriais, prisidėti prie kampanijų ir gerų darbų. „Visa tai rodo, kad mūsų darbas jau duoda vaisių, tačiau yra daug erdvės augimui ir sąmoningumo didinimui“, – sako A. Radzevičienė.

Organizacija „Neišnešiotukas“ aktyviai diskutuoja su politikais, specialistais ir rėmėjais apie tai, kokį gerą pokytį galima padaryti, kad neišnešiotukams ir jų šeimoms būtų suteikiamos pakankamos socialinės paslaugos ir užtikrinamas tinkamas jų raidos sekimas, ypač regionuose.

Neišnešiotukams skiriamos lėšos per pastaruosius metus augo

Sveikatos apsaugos ministerijos (SAM) atstovas Julijanas Gališanskis pateikė, jog nuo 2019 metų suma, skiriama kūdikių priežiūrai ligoninėse, augo. Praėjusiais metais naujagimiams buvo skirta 9,6 mln. eurų.

Vadovaujantis Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymu, asmens sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos visiems Lietuvos gyventojams priklausomai nuo jų sveikatos būklės. Nepaisant to, lėšų anksčiau laiko gimusių kūdikių priežiūrai vis tiek trūksta.

Tęsinys 3 psl.

Šiame numeryje skaitykite:

2 psl.

Paciento sveikatai padarytos žalos atlyginimas

2020 m. pradžioje įsigalioję Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo pakeitimai bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintas Turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimo tvarkos aprašas iš esmės pakeitė pacientų sveikatai padarytos žalos atlyginimo sistemą Lietuvoje.

3 psl.

Įsibėgėja pasiruošimas Vėlinėms: kokias tendencijas stebi prekybininkai?

Uždegti žvakę ir padėti gėlės žiedą ant iškeliavusių artimųjų kapų yra esminis ritualas minint Vėlines ir Visų Šventųjų dieną. Tad artėjant šioms progoms, pasiruošimas joms vis labiau įsibėgėja. Prekybininkai pastebi, kad tiek kapų žvakių, tiek gyvų ir dirbtinių gėlių masinis pirkimas prasideda paskutines dvi savaites iki Vėlinių.

5 psl.

Saldžios paminklo cukriniam runkeliui istorinės „šaknyš“

2011 metais, minint Marijampolės cukraus fabriko 80 metų jubiliejų, jo kieme buvo atidengta skulptūra „Cukrinis runkelis“, kurios autorius yra skulptorius Tautvilas Povilionis. Deja, šio augalo kelias iki Sūduvos dirvų buvo gana ilgas ir ne visada „saldus“. Susipažinkime su šia istorija.

6 psl.

„Iš dėlionių esu sudėliota...“

Spalio 19-ąją Patašinės bendruomenės namelyje sutikta pirmoji patašinetės Rimos Jeskevičienės eilėraščių knyga „Žaidimas“. Knygos sutiktuves rengė Patašinės biblioteka ir Marijampolės literatų klubo „Sietynas“ nariai.

Internetinis
portalas

Paciento sveikatai padarytos žalos atlyginimas

Rūta Malevskytė

Advokatė, duomenų apsaugos pareigūnė

2020 m. pradžioje įsigalioję Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo (toliau – Įstatymas) pakeitimai bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintas Turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) iš esmės pakeitė pacientų sveikatai padarytos žalos atlyginimo sistemą Lietuvoje, be kita ko buvo įtvirtinta ir privaloma ikiteisminio ginčų nagrinėjimo stadija, taip pat numatyta, jog žala pacientui išmokama iš Vyriausybės įgaliotos institucijos administruojamos sąskaitos, į kurią įmokas kasmet privalo mokėti visos asmens sveikatos priežiūros įstaigos. Įtvirtinant šį pacientų sveikatai padarytos žalos atlyginimo be kaltės modelį buvo siekiama, kad paciento sveikatai padaryta žala būtų atlyginta kiek įmanoma greičiau, paprasčiau ir pacientui nepatiriant didelių finansinių išlaidų, trumpai tariant – sudaryti sąlygas pacientams greičiau ir paprasčiau gauti žalos atlyginimą. Naujasis pacientų sveikatai padarytos žalos atlyginimo modelis pasižymi tuo, kad klausimas dėl sveikatos priežiūros paslaugas teikusio asmens kaltės, kaip vienos iš civilinės atsakomybės sąlygų, nustatymo nebekeliamas, tačiau pareiga nustatyti priežastinį ryšį, t. y. ar žala buvo padaryta teikiant sveikatos priežiūros paslaugas, išlieka.

Kada žala neatlyginama?

Pirmiausia svarbu paminėti tai, kad jeigu bus nustatyta, jog žalos negalėjo būti išvengta, kilusi žala nebus atlyginama. Todėl svarbu išsiaiškinti, kas yra laikoma paciento sveikatai padaryta žala ir neišvengiama žala. Įstatyme yra įtvirtinta paciento sveikatai padarytos žalos sąvoka, numatanti, kad paciento sveikatai padaryta žala – pakenkimas paciento sveikatai, jo sužalojimas ar mirtis. Taip pat įtvirtinta ir neišvengiama žalos sveikatai sąvoka, numatanti, kad neišvengiama žala sveikatai – žala paciento sveikatai, dėl aplinkybių, kurių asmens sveikatos priežiūros specialistas ir (ar) asmens sveikatos priežiūros įstaiga negalėjo numatyti, kontroliuoti ir (ar) užkirsti joms kelio, padaryta teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas arba atliekant mažos intervencijos klinikinį vaistinio preparato tyrimą arba bet kurią kitą biomedicininį tyrimą, kuriame dalyvaujančiam asmeniui taikomi intervenciniai biomedicininio tyrimo metodai kelia tik nedidelį nepageidaujama laikiną poveikį jo sveikatai ir kurio užsakovas yra asmens sveikatos priežiūros įstaiga ar jos darbuotojas arba kurio tyrėjas yra asmens sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojas.

Taigi teisei į žalos atlyginimą atsirasti būtina nustatyti šių sąlygų visumą: 1) paciento sveikatai yra padaryta žala; 2) žala nėra (nebuvo) neišvengiama (atsižvelgiant į Apraše nustatytus kriterijus); 3) žala padaryta teikiant sveikatos priežiūros paslaugas, t. y. teiktas sveikatos priežiūros paslaugas ir atsiradusi

žalą sieja priežastinis ryšys. Kaip matyti, net ir įgyvendinus pacientų sveikatai padarytos žalos atlyginimo be kaltės modelį, pacientui atlygintina žala yra susieta su vertinimu, ar žala kilo sveikatos priežiūros paslaugų teikimo metu ir ji nėra traktuojama kaip neišvengiama žala, t. y. tokia žala, kurios sveikatos priežiūros specialistas ir (ar) sveikatos priežiūros įstaiga negalėjo išvengti. Jeigu bus nustatyta, kad žalos negalėjo būti išvengta, kilusi žala nebus atlyginama. Todėl net ir įtvirtinus pacientų sveikatai padarytos žalos atlyginimo be kaltės modelį poreikis vertinti konkrečias žalos kilimo aplinkybes, žalos atsiradimo priežastis, paties paciento veiksmus (neveikimą), galimai prisidėjusius prie žalos jo sveikatai kilimo, ir toliau išlieka.

Verta akcentuoti, kad žalos atlyginamas siejamas ir su paties paciento veiksmis (neveikimu), t. y. Įstatyme įtvirtintomis paciento pareigomis rūpintis savo sveikata, sąžiningai naudotis savo teisėmis, jomis nepiktnaudžiauti ir bendradarbiauti su sveikatos priežiūros specialistais ir darbuotojais. Todėl pacientas gali tikėtis žalos, padarytos jo sveikatai, atlyginimo tik tada, jei nenustatoma, kad: pirma, pacientas sąmoningai (tyčia) arba dėl didelio neatsargumo nevykdė vienos ar kelių Įstatyme nurodytų pareigų, jei šias pareigas įvykdžius žala nebūtų buvusi padaryta, ir, antra, pacientas sąmoningai (tyčia) arba dėl didelio neatsargumo nesilaikė paprasčiausių, kiekvienam asmeniui suvokiama atsargumo taisyklių, jam teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas, jei jų laikantis žala nebūtų atsi-

Advokatė Rūta Malevskytė

Asmeninio archyvo nuotr.

radusi. Taigi, nustačius, kad pacientas savo veiksmais (neveikimu) prisidėjo prie žalos jo sveikatai atsiradimo, atlygintinos žalos dydis gali būti atitinkamai sumažinamas arba padaryta žala visai nekompensuojama.

Žalos atlyginimo tvarka ir forma

Teisės aktuose gana detalai apibrėžta pacientų sveikatai padarytos žalos atlyginimo tvarka, be to, yra patvirtinta pavyzdinė paciento (taip pat ir kito asmens, turinčio teisę į žalos atlyginimą) prašymo dėl turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimo forma.

Pacientas ir asmuo, kuris buvo mirusio paciento išlaikomas arba jo mirties dieną turėjo teisę gauti iš jo išlaikymą (nepilnamečiai vaikai (įvaikiai), sutuoktinis, nedarbingi tėvai (itėviai) ar kiti faktiniai nedarbingi išlaikytiniai), taip pat mirusio paciento vaikas, gimęs po jo mirties, turi teisę į turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimą.

Tęsinys 4 psl.

Spalio 27-ąją vyks balsavimas antrajame Seimo rinkimų ture

Šią savaitę vyksta balsavimas iš anksto antrajame Seimo rinkimų ture.

Į balsavimo vietas dėl pagrįstų priežasčių negalintiems atvykti rinkėjams sudaromos sąlygos balsuoti jų buvimo vietose.

Spalio 23–25 dienomis organizuojamas balsavimas ligoninėse, socialinės globos ir rūpybos įstaigose, kariuomenės vienetuose ir bausmių atlikimo vietose.

Spalio 25–26 dienomis rinkimų komisijų nariai organizuos balsavimą rinkėjų namuose ir lankys rin-

kėjus su negalia, dėl ligos nedarbingus žmones ir rinkėjus, sulaukusius 70 ir daugiau metų.

Pagrindinė Seimo rinkimų antrojo turo diena yra spalio 27 d., sekmadienis. Rinkimų apylinkės duris atvers 7 valandą ryto ir rinkėjų lauks iki 20 valandos vakaro.

Rinkimų sekmadienį, norint išvengti stovėjimo eilėse, rinkėjams rekomenduojama atvykti rytinėmis balsavimo valandomis, nuo 7 iki 9 valandos ryto, kai balsavimo vietose būna mažiausiai žmonių.

Rinkėjai kviečiami pasidomėti, kokie du jų apygardos kandidatai dalyvauja antrajame Seimo rinkimų ture. Ši informacija skelbiama VRK interneto svetainėje.

VRK taip pat maloniai prašo rinkėjų ateiti į pagalbą rinkimų organizatoriams – praleisti į eilės priekį į balsavimo apylinkes atvykusius senolius, asmenis su negalia, besilaukiančius moteris ar šeimas su mažais vaikais.

VRK informacija

Spalio 27-ąją pereinama prie žiemos laiko

Paskutinį spalio savaitgalį, naktį iš šeštadienio į sekmadienį, spalio 27 d., 4 val. ryto, suksime laikrodžius viena valanda atgal.

Žiemos laikas galios iki kovo pabaigos. Galiojant žiemos laikui, šviesusis paros metas ryte prasideda anksčiau ir vakare trunka trumpiau, palyginti su vasaros laiku.

Lietuvoje laikrodžiai persukami 2 kartus per metus: kovo mėnesį įvedamas vasaros laikas, o spalio – žiemos laikas. Kovo paskutinį savaitgalį laikas sukamas 1 valandą į priekį, spalį grąžinamas 1 valanda atgal.

Laiko sukimą pirmą kartą pasiūlė 1895 metais Naujosios Zelandijos entomologas Džordžas Hadsonas. Ši idėja plačiai pripažinta tapo tik po Pirmojo pasaulinio karo, kai Vokietija pirmą kartą įvedė vasaros laiką, siekdama sumažinti energijos sąnaudas.

Laikrodžių sukimą vasaros ir žiemos laikui daugelyje šalių lemia noras geriau išnaudoti natūralią dienos šviesą ir sumažinti energijos sąnaudas. Tačiau šis procesas sulaukia ir kritikos, kadangi mokslininkai teigia, jog laiko persukimas gali neigiamai paveikti žmonių sveikatą ir produktyvumą. Medikai pastebi, kad laikrodžio sukimas gali sukelti miego sutrikimų ir padidinti nerimą. Pastebėta, kad pakitus biologiniam ritmui, sutrinka žmogaus hormonų veikla ir visa endokrininė sistema, o ji reguliuoja viso organizmo veiklą – psichiką, emocijas, nuotaiką, lytinį gyvenimą. Nuo hormonų veiklos daug priklauso, kad žmogus būtų darbingas, gerai jaustųsi, būtų gera medžiagų apykaita.

Redakcijos informacija

Sukčiai siunčia laiškus „Sodros“ vardu

„Sodra“ perspėja apie sukčių siunčiamus elektroninius pranešimus, kuriuose raginama nedelsiant prisijungti ir susipažinti su naujais reglamentais, patikrinti savo asmeninę informaciją ir stažo duomenis. „Sodra“ tokių pranešimų nesiunčia – svarbu nespausti jokių juose esančių nuorodų.

Sukčių laišškai siunčiami iš adreso personalostazas@ltgpersonas.lt. Oficialūs „Sodros“ el. pašto adresai baigiasi @sodra.lt.

„Sodra“ ragina gyventojus išlikti atidiems. Svarbu prisiminti, kad bet kuris „Sodros“ į elektroninį pašta atsijustas pranešimas taip pat atsiduria ir asmeninėje „Sodros“ paskyroje gyventojai.sodra.lt arba draudejai.sodra.lt. Prie paskyrų jungiamasi saugiu ryšiu, naudojantis elektroninio parašo, elektroninės bankininkystės priemonėmis.

Taip pat kviečiame apie panašius bandymus sukčiauti pranešti „Sodrai“ el. paštu info@sodra.lt.

„Sodros“ informacija

Mieli marijampoliečiai,

nuoširdžiai dėkoju už Jūsų balsus ir didžiulį pasitikėjimą, išreikštą pirmajame Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų ture.

Po pirmojo rinkimų turo Lietuvos žmonės labiausiai palaikė Socialdemokratų partijos atstovus. Mūsų partijai formuojant valdančiąją daugumą ir tvirtą Vyriausybę, labai svarbu turėti kuo daugiau partijos atstovų Seime. Tai užtikrins politinį stabilumą ir galimybę įgyvendinti būtinus pokyčius valstybėje.

Mano varžovas jau tapo Seimo nariu per daugiamandatę apygardą, todėl Jūs, mieli marijampoliečiai, antrajame ture pasirinkę mano kandidatūrą, užtikrinsite, kad Marijampolė Seime turėtų ne vieną, o du atstovus.

Prašau Jūsų būti tokiais pat aktyviais ir palaikyti mane spalio 27 d. vyksiančiame antrajame rinkimų ture į Lietuvos Respublikos Seimą.

Ačiū už Jūsų pasitikėjimą.

Nuoširdžiai
Karolis PODOLSKIS

Politinė reklama bus apmokėta iš Karolio Podolskio PK sąskaitos. Sutarties Nr. MTV20241015/007

Užsakytas turinys

Neišnešioti kūdikiai: kova dėl gyvybės ir lėšų trūkumas Marijampolietė mama ryžosi eksperimentiniam dukros gydymui

Atkelta iš 1 psl.

Anot J. Gališanskio, visų pacientų, taip pat ir neišnešiotų kūdikių, priežiūra apmokama Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis. SAM atstovas išskiria, kad priešlaikinio gimdymo atvejais paslaugos teikiamos aukštesnio lygio gydymo įstaigose, kurios turi reikalingų priemonių ir kvalifikuotą personalą neišnešiotų kūdikių priežiūrai.

„Priešlaikinio gimdymo atvejais pasitelkiama daugiau sveikatos priežiūros specialistų – gydytojas neonatologas ir vaikų ligų gydytojas“, – vardina J. Gališanskis. Jis akcentuoja, kad teikdami paslaugas specialistai vadovaujasi patvirtintomis akušerijos diagnostikos ir gydymo metodikomis.

Vaikų gimimas – „kaip per filmą“

Marijampolietė Livija Kraugžlytė – dviejų neišnešiotų vaikučių mama. Ji sako iš anksto nežinojusi, kad jos dukra Lukrecija (dabar jau 14 m.) gims 35 nėštumo savaitę. Anot pašnekovės, ją gydytoja išsiuntė į Kauno klinikas pasitikrinti, o ten „kaip per filmą“ buvo greitai atlikta operacija. „Dukra duso, vandenys buvo žali „kaip košė“, – pasakoja L. Kraugžlytė. Mergaitė buvo mažytė, negalėjo pati valgyti, svėrė 1800 g, po gimdymo jos svoris nukrito iki 1500 g. Lukrecijai trūko cukraus, todėl gydymas tęsėsi iki aštunto mėnesio, o raida pasivijo metų ir trijų mėnesių.

Antrasis vaikelis šeimai gimė prieš aštuonerius

metus, tėvai jį pavadino Taurantu. Jo mama sako, kad antrąjį nėštumą jautė, jog vėl pasikartos istorija, kaip buvo su pirmagime, todėl su gydytojų pagalba pavyko vaikutį išnešioti iki 36 nėštumo savaitės.

Situacija analogiška – vaikelio organizmui trūko cukraus, tik berniukui tai susitvarkė daug greičiau. „Tačiau išryškėjo kita problema, – sako L. Kraugžlytė ir priduria: – vaikas gauna augimo hormoną.“

Neišnešiotų kūdikių mama sako visą reikalingą informaciją gavusi iš gydytojų. „Kauno klinikose dirba angelai“, – teigia ji. Pašnekovė tikina, kad didelį palikimą suteikė psichologė ir kitos mamos, su kuriomis bendrauja iki šiol.

Paramos iš valstybės nebuvo

Jos teigimu, priemonės gimus vaikams buvo suteiktos kaip ir visiems kitiems tik gimusiems, tačiau konkrečiu atveju finansinė parama iš valstybės skirta nebuvo. „Tuo metu dukrai ligos niekas neįvardino, vaistų klinikos taip pat neturėjo“, – atvirauja L. Kraugžlytė.

„Gydytoja pasakė, kad jeigu greitai nerashime dukrai vaistų – ji neišgyvens, nes „cukrus žmogui reikalingas, kaip mašinai benzinas“, – priduria mama. Marijampolietė pasakoja, jog buvo atrasti užsilikę vaistai klinikoje, tačiau jų galiojimas buvo pasibaigęs, todėl ji sutiko su eksperimentiniu gydymu.

L. Kraugžlytė asmeniškai vaistų gydymui ieškojo Vokietijoje. Jie tuo metu kainavo 600 litų, užsakyti

teko keletą kartų, kad pavyktų sunormalizuoti cukraus kiekį organizme. Taip pat reikėjo pirkti juosteles cukrui matuoti, kurių mėnesiui reikėdavo 3 pakuočių (vienos kaina 40 Lt). Anot pašnekovės, niekas šių pirkinių nekompensavo, nes tai buvo ne cukrinis diabetas, o atvirkštinis variantas. L. Kraugžlytė pabrėžia, kad gimus sūnui šios problemos jau nebuvo.

„Su gydytojais bendraujame iki šiol, atlikti moksliniai tyrimai, tačiau taip ir nėra atsakymo, kodėl abu vaikai susidūrė su tokiais problemomis“, – sako Lukrecijos ir Tauranto mama. Ji atvirauja, jog pasekmės jaučiamos iki šiol.

L. Kraugžlytės teigimu, sistemoje trūksta reagavimo į retas ligas. Retų ligų kabinetas, kuris galėtų priimti tėvus su problemomis, neegzistuoja. Tėvams tenka finansškai susiimti ir pirkti medikamentus patiems.

„Dabar dukrai išryškėjusi kita reta liga, atlikti genetiniai tyrimai, konsultuoja geriausi Lietuvos gydytojai, tačiau atsakymo nėra“, – pasakoja marijampolietė. Liga nepavojinga gyvybei ir dėl to gydymas nėra kompensuojamas. Kas mėnesį vaistai atsieina 450 eurų.

Kas dešimtas kūdikis pasaulyje gimsta neišnešiotas. Lietuvoje kiekvieną dieną anksčiau laiko gimsta 3–4 kūdikiai, o per metus – 1200 mažylių, apie 80% tokių atvejų yra nenumatyti.

Prisidėti prie pagalbos neišnešiotiems naujagimiams galima investuojant į medicininę įrangą <https://neisnesiotukas.lt/aukoti/kam-aukoti/>.

Įsibėgėja pasiruošimas Vėlinėms: kokias tendencijas stebi prekybininkai?

Daiva Balčiūnė

Uždegti žvakę ir padėti gelės žiedą ant iškeliausių artimųjų kapų yra esminis ritualas minint Vėlines ir Visų Šventųjų dieną. Prekybininkai pastebi, kad tiek kapų žvakių, tiek gyvų ir dirbtinių gėlių masinis pirkimas prasideda paskutines dvi savaites iki Vėlinių.

Populiariausia prekė – žvakė stikliniame inde

Prekybos tinklo „Maxima“ Komunikacijos ir korporatyvinių ryšių departamento direktorė Indrė Trakimaitė-Šeškuvienė sako, kad per sezoną – nuo spalio pradžios iki Vėlinių – vien šiame prekybos tinkle parduodama apie 4,5 milijonų kapų žvakių. Paprastai žmonės lanko ne vieną kapą, važinėja po įvairius šalies kampelius, todėl ir susidaro tokie dideli skaičiai. „Pastebime, kad paprastai vienas pirkėjas įsigyja ne vieną, o po penkis ar daugiau žvakių“, – sako pašnekovė.

Prekybininkų teigimu, pačių populiariausių prekių kainos nesikeičia jau keletą metų, jų prekybos centruose galima nusipirkti ir už keliasdešimt centų, ir už keletą eurų. Vis dėlto, tendencijos rodo, kad pirkėjams renkant – kaina nėra pagrindinis kriterijus.

„Pagrindinis kriterijus yra tas, kad žvakė kuo ilgiau degtų. Pats populiariausias pirkėjų pasirinkimas – žvakės stikliniuose induose, kurios gali degti iki 24 valandų. Tačiau turime ir tokių žvakių, kurios gali degti ir 110 valandų“, – pastebi I. Trakimaitė-Šeškuvienė.

Taip pat pastebima, kad pirkėjai kiekvienais metais tampa vis tvaresni, nori naudoti tas pačias žvakes keletą metų iš eilės, taip taupydami ir kartu tausodami aplinką. Apie tai byloja vis dažniau perkami keičiami žvakių įdėklai.

Prekybos tinklo atstovė atkreipia dėmesį į dar vieną įdomią žvakių pirkimo tendenciją – vis labiau populiarėjančias LED žvakutes. „Žmonės LED žvakutes renkasi tiek Vėlinėms, tiek helovynui – vieni vežasi į kapus, kiti – į renginius su draugais“, – akcentuoja prekybos tinklo atstovė.

Išaugusios gėlių kainos pirkėjų negąsdina

Marijampolėje gėlėmis prekiaujanti Kristina Miesto laikraščiu sakė taip pat pastebėjusi didesnę pirkėjų susidomėjimą Vėlinėms skirtomis prekėmis. Pašnekovė atskleidė, kad šiuo metu žmonės labiau domisi dirbtinomis gėlėmis ir jų puokštėmis, o prekyba gyvomis skintomis gėlėmis ar jų vazonais suaktyvėja jau prieš pat Vėlines.

Kristina pasakoja, kad nors gėlių kainos šiais me-

tais yra šiek tiek didesnės nei pernai, o kai kurios netgi gali pasirodyti gąsdinančios, pirkėjų tai nebaugina. Kiekvienais metais žmonės nori vis didesnės įvairovės ir nebijo ryškesnių spalvų ar išskirtinio dizaino puokščių. „Iš tikrųjų žmonės drąsiai renkasi juodas spalvas, ryškiai violetines, raudonas taip pat populiarios – nėra taip, kad visiškai viskas būtų balta“, – pastebi prekyautoja.

Keletas sutiktų ir pakalbintų marijampoliečių sakė, kad artėjančioms mirusių pagerbimo dienoms jau ruošiasi iš anksto: vieni dairosi mažesnių kainų, kiti – įspūdingesnio pirkinio: „Svarbiausia, kad žvakė kuo ilgiau žibėtų, todėl perkam mažiau, bet didesnių žvakių. Na, ir, aišku, vieną kitą gelės žiedelį“, – sako marijampolietė Angelė. „Žinoma, kainos didokos. Bet ką padarysi, juk reikia pagerbti išėjusius, tad tenka šiek tiek užsimerkti ir nežiūrėti į kainas“, – nuomone dalijasi Marija. „Mūsų giminė plati, kapų turime beveik visoje Lietuvoje, tai tenka pailsėdinti tiek žvakės, tiek gėlės. Bet dažniausiai renkamės žvakių įdėklus ir po keletą gelės žiedų – taip ir sutaupome šiek tiek, ir mažiau šiukšlių po savęs paliekame“, – pasakoja Janina.

Iš tikrųjų, ne puokštės kaina ar žvakės dydis yra svarbiausi Vėlinių ir Visų Šventųjų dienomis. Pagerbti išėjusius galima tiesiog aplankant jų amžinojo poilsio vietas ir juos prisimenant.

Paciento sveikatai padarytos žalos atlyginimas

Atkelta iš 2 psl.

Teisę į neturtinės žalos atlyginimą taip pat turi kiti asmenys, kuriuos su pacientu siejo ypač artimas ir glaudus ryšys. Dėl mirusio paciento ir šių asmenų ryšio artimumo ir glaudumo sprendžia Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisija (toliau – Komisija) pagal šių asmenų ar jų atstovo pateiktus duomenis, patvirtinančius paciento ir šių asmenų ypač artimą ir glaudų ryšį (atsižvelgiant į bendravimo intensyvumą ir rūpinimosi vienas kitu pobūdį).

Pacientas ar kitas asmuo, turintis teisę į žalos atlyginimą, norėdamas gauti žalos atlyginimą, ne vėliau kaip per 3 metus nuo dienos, kai sužinojo ar turėjo sužinoti apie žalą, turi kreiptis į Komisiją, veikiančią prie Sveikatos apsaugos ministerijos, su rašytiniu prašymu dėl žalos atlyginimo (toliau – prašymas). Komisija yra privaloma ikiteisminė institucija dėl žalos atlyginimo, išskyrus atvejus, kai civilinis ieškinys dėl žalos atlyginimo paduodamas ikiteisminio tyrimo arba baudžiamosios bylos nagrinėjimo teisme metu. Komisija prašymus nagrinėja neatlygintinai. Prašyme turi būti nurodyta žala, prašomos atlyginti žalos dydis ir aplinkybės (faktinis pagrindas), pagrindžiančios žalą ir reikalaujamos atlyginti žalos dydį.

Komisija sprendimą dėl reikalaujamos žalos atlyginimo priima ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo prašymo gavimo Komisijoje dienos. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą sprendimas negali būti priimtas, Komisija argumentuotu sprendimu gali šį terminą pratęsti, bet ne ilgiau kaip dar 2 mėnesiams. Trūkumų šalinimo laikas į šį terminą neįskaičiuojamas. Komisija sprendimą atlyginti žalą priima nevertindama asmens sveikatos priežiūros įstaigos ir ją padariusio sveikatos priežiūros specialisto kaltės. Komisijos sprendime žalos atlyginimas nurodomas ir išmokamas vienkartinė išmoka. Žala atlyginama iš Vyriausybės įgaliotos institucijos administruojamos sąskaitos, kurioje kaupiamos asmens sveikatos priežiūros įstaigų įmokos žalai atlyginti (toliau – sąskaita), lėšų.

Komisijos sprendime nurodyto dydžio žalos atlyginimą per 30 dienų po Komisijos sprendimo priėmimo dienos iš sąskaitos lėšų išmoka sąskaitą administruojanti Vyriausybės įgaliota institucija. Atlyginus žalą iš sąskaitos, regreso teisę į žalą padariusį asmenį ir (ar) asmens sveikatos priežiūros įstaigą, kurioje dirba žalą padaręs asmuo, neįgyjama, išskyrus, jei žala padaryta tyčia, taip pat jei žalą padaręs asmuo buvo neblaivus ar apsvaigęs nuo vaistų, narkotikų ar kitų svaiginamųjų medžiagų.

Jeigu pacientas ir kiti asmenys, turintys teisę į pacientų sveikatai padarytos žalos (turtinės ir neturtinės) atlyginimą, per 30 dienų nuo tos dienos, kai sužinojo ar turėjo sužinoti apie Komisijos sprendimą, nesutin-

ka su Komisijos sprendime nurodytu žalos atlyginimo dydžiu arba jeigu žalos atlyginimas nenustatytas, jie turi teisę Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka kreiptis į bendrosios kompetencijos teismą dėl paciento sveikatai padarytos žalos (turtinės ir neturtinės) atlyginimo klausimo nagrinėjimą iš esmės.

Šiuo atveju galima išvelgti tam tikrą problematiką, kadangi, kaip minėta, Komisijos sprendime nurodyto dydžio žalos atlyginimas išmokamas per 30 dienų po Komisijos sprendimo priėmimo dienos, tačiau Komisijos sprendimas teismui gali būti apskūstas taip pat per 30 dienų. Taigi, jeigu Komisijos sprendimas yra apskundžiamas ir teismas pacientui priteisia didesnę atlygintinos žalos dydį, nei nustatė Komisija, pacientui per 10 darbo dienų nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos pervedama suma, lygi teismo ir Komisijos sprendimuose nurodytų atlygintinos žalos sumų skirtumui. Pacientui tokia situacija yra palanki ir jis nepatiria jokio diskomforto, kai Komisijos nustatyta ir jam į sąskaitą pervesta atlygintinos žalos dydį visą ar iš dalies jis jau panaudojo. Tačiau tuo atveju, kai teismas priteisia mažesnę atlygintinos žalos dydį, nei nustatė Komisija, pacientas privalo per 10 darbo dienų nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos grąžinti jam išmokėtos atlygintinos žalos permoką. Turint omenyje tai, kad nuo Komisijos priimto sprendimo iki teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos gali praeiti nemažai laiko, skūsdamas Komisijos sprendimą teismui pacientas turėtų susilaikyti nuo jam pervestos Komisijos nustatytos atlygintinos žalos dydžio sumos panaudojimo, siekdamas išvengti galimų finansinių sunkumų, jei pagal teismo priimtą sprendimą dalį ar visą jam jau pervestą sumą pacientui reikėtų grąžinti į Valstybinės ligonių kasos administruojamą sąskaitą. Taigi, toks teisinis reglamentavimas gali apsunkinti paciento teisę į žalos atlyginimą įgyvendinimą.

Žalos atlyginimo principai

Teisės aktuose yra įtvirtinta priemonė, numatanti detalius principus, kuriais remiantis turi būti įvertinta atlygintina turtinė ir (ar) neturtinė žala. Neturtinės žalos atlyginimo atveju žala atlyginama naudojantis Apraše įtvirtinta balų skaičiavimo metodika. Atlygintinos turtinės žalos dydį Komisija nustato (1) pagal tiesioginius nuostolius, atsiradusius dėl pacientui padarytos žalos, ir (2) pagal netiesioginius nuostolius (negautos pajamos). Į negautas pajamas įskaičiuojamos tik tos pajamos, kurios iki žalos padarymo buvo pagrįstai ir realiai numatytos gauti ir kurios nebuvo gautos dėl to, kad padaryta žala pacientui. Kitų asmenų, turinčių teisę į žalos atlyginimą, kuriems išlaikymas buvo nustatytas iki paciento mirties, netiesioginiai nuostoliai (negautos pajamos) lygūs nustatyto išlaikymo sumai.

Kitų asmenų, turinčių teisę į žalos atlyginimą, išskyrus tuos, kuriems išlaikymas buvo nustatytas iki paciento mirties, netiesioginiai nuostoliai (negautos pajamos) apskaičiuojami pagal Apraše nurodytą formulę. Tuo tarpu atlygintinos neturtinės žalos dydį Komisija nustato pagal neturtinės žalos atlyginimo kriterijų ir pagal juos skiriamų balų lentelę pagal kiekvieną kriterijų, kurį atitinka padaryta žala, skiriant lentelėje nurodytus balus (skiriant balus vertinama prašymo pateikimo dieną esanti paciento sveikatos būklė pagal paciento medicinos dokumentuose nurodytą informaciją), tuomet sudeda skirtus balus ir padaugina juos iš balo vertės, kuri lygi 100 eurų.

Komisijos apskaičiuojami atlygintinos žalos dydžiai nėra dideli. Tačiau nors negausiai, tačiau jau turime ir aktualios teismų praktikos dėl pacientų sveikatai padarytos žalos atlyginimo. Kalbant apie atlygintinos žalos dydį svarbu paminėti, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad, klausimą dėl paciento sveikatai padarytos žalos atlyginimo nagrinėjant teisme iš esmės, teismas nėra įpareigotas remtis Apraše nurodytais atlygintinos žalos dydžių nustatymo kriterijais. Tai reiškia, kad yra suformuluota labai svarbi teismų praktikos taisyklė, kad teismui nėra privalomos įstatymo nuostatos ir poįstatyminiam teisės akte nustatyti atlygintinos žalos minimalūs ir maksimalūs dydžiai. Taigi, teismas, priešingai nei Komisija, nėra saistomas Apraše nurodytų maksimalių sumų, be to, pačiuose teisės aktuose nėra jokios normos, ribojančios teismo teisę nustatyti priteistinos neturtinės žalos dydį. Taigi, teismo priteistas paciento sveikatai padarytos žalos dydis gali būti ir didesnis, nei nustatė Komisija. Ši teismų praktikoje suformuluota taisyklė yra labai svarbi, nes ji užtikrina visišką žalos atlyginimo principą, įtvirtintą ir Lietuvos Respublikos Civiliniame kodekse, ir Konstitucijoje.

Taigi, apibendrinant galima daryti išvadą, kad įgyvendinant pacientų sveikatai padarytos žalos atlyginimo be kaltės modelį Lietuvoje kreiptis dėl žalos atlyginimo tapo paprasčiau, kadangi yra patvirtinta pavyzdinė Paciento prašymo dėl turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimo forma, kurią užpildžius galima pateikti Komisijai, taigi, nebūtina iškart rengti ieškinio teismui ir / ar kreiptis į teisininką, pacientas nepatiria didelių finansinių išlaidų. Kompensacijos dėl paciento sveikatai padarytos žalos gaunamos greičiau ir paprasčiau, kadangi sprendžiant klausimą dėl žalos atlyginimo nereikia nustatyti sveikatos priežiūros įstaigos kaltės, be to, įtvirtinta privaloma ikiteisminė procedūra, žalos atlyginimo klausimas Komisijoje išnagrinėjamas palyginus greitai, o nesutinkant su priimtu Komisijos sprendimu dar yra galimybė kreiptis į teismą.

Litesko

VEOLIA

Artėjant šildymo sezonui, daugiabučių gyventojai ir kitų pastatų valdytojai neretai ieško būdų, kaip sumažinti sąnaudas už šilumos energiją. Tačiau sąskaitų už šildymą suma priklauso ne tik nuo šilumos kainų ar lauko oro temperatūros, bet ir nuo to, kaip efektyviai naudojama energija.

Pradėkite nuo šilumos audito

Šilumos vartojimo audito metu nustatomos visuomeninių, komercinių ar gyvenamųjų pastatų „silpnosios vietos“, kuriose šilumos prarandama daugiausiai. Įvertinus situaciją, galima sudaryti konkretų veiksmų planą, kaip sumažinti šilumos nuostolius. Tai pirmasis žingsnis efektyviai valdyti išlaidas šilumai.

Paprasti, bet veiksmingi sprendimai

Yra paprastų, lengvai pritaikomų šilumos taupymo priemonių, kurios beveik nieko nekainuoja. Ekspertų vertinimu, šie paprasti būdai gali sumažinti šilumos poreikius beveik 10 procentų.

Rekomenduojama neužstatyti radiatorių baldais ar dekoratyvinėmis

grotelėmis – tai trukdo šilumai laisvai sklisti. Be to, visada reikia patikrinti, kad radiatoriuose nebūtų oro, nes net ir nedidelis kiekis oro neleidžia jiems gerai iššilti. Dar vienas būdas – ant sienos už radiatorių priklijuoti šilumą atspindinčius ekranus. Tai foliją primenantį kiek storesnę medžiagą, kuri atspindi iki 90 proc. infraraudonųjų spindulių ir padidina patalpos oro temperatūrą 1–2 laipsniais.

Svarbu užsandarinti langus ir lauko duris, taip pat visuomet uždaryti duris ir langus laiptinėse. Taip šaltis iš laiptinės per sienas nesiverš į butus, o bendrų pastato erdvių šildymui prireiks mažiau energijos. Jei naudojate žaliuzes, nuleiskite jas per šalčius – dvigubai įstiklinti langai prilygs trigubai stiklo langams.

EFEKTYVŪS BŪDAI TAUPYTI ŠILUMĄ

Vėdinti patalpas geriau intensyviai, bet trumpai, nes taip greitai pašalinama drėgmė, o patalpos neatšąla.

Kompleksinė renovacija – ilgametis sprendimas

Kompleksinė pastato renovacija leidžia pasiekti didžiausius, 40–50 procentų siekiančius šilumos sutaupymus. Automatizuotas šilumos punktas bei subalansuotos vidaus šildymo ir karšto vandens sistemos taip pat užtikrina, kad šiluma pastatuose būtų tolygiai paskirstyta.

Šiltas pastatas – prižiūrėtojų ir savininkų bendras rūpestis

Pastato administratorių atsakomybė – šildymo sezonui paruošti pastatų šilumos punktus ir vidaus šildymo sistemas. Gyventojai visuomet gali kreiptis į atsakingus asmenis ir teirautis, ar šildymo sezonui tinkamai pasirengta bei kokie veiksmai duotų didžiausią šilumos taupymo efektą.

„Litesko“ pasiruošusi šildymo sezonui

„Litesko“ pasitinka šildymo sezoną, atlikusi kasmetinius šilumos trasų hidraulinius bandymus ir šilumos magistralių profilaktinio remonto darbus. Šie darbai buvo atlikti dar vasarą, siekiant užtikrinti saugų ir kokybišką šilumos kelią į namus. „Norime, kad mūsų klientai būtų aprūpinti šiluma ir karštu vandeniu be trikdžių, todėl minėtų bandymų ir remontų metu atrandame ir panaikiname vandens nutekėjimo zonas, pakeičiame korozijos paveiktus vamzdžius ir paruošiame trasas šildymo sezonui“, – sako „Litesko“ filialo „Marijampolės šiluma“ direktorius Juozas Bartaškevičius.

Taupus šilumos energijos naudojimas priklauso nuo bendrų pastangų ir atsakomybės. Iman-tis paprastų priemonių ir pasirūpinus pastatų šildymo sistemų būkle, galima ženkliai sumažinti šilumos poreikius.

DAINIUS GAIŽAUSKAS: „SEIMO RINKIMUOSE LAIMI ARBA PRALAIMI NE KANDIDATAI, O GYVENTOJAI“

Spalio 27 d. – II-asis rinkimų turas. Išties kova šįkart bus labai įtempta. Žmonės rinksis, kas atstovaus jų interesams apygardoje ir gins juos Seime.

Vieninteliai giname tradicinę šeimą

Po Seimo rinkimų pirmojo turo susiklostė tokia situacija, kad į naujos sudėties Seimą patenka partijos, kurios pasisako už Stambulo konvenciją. Vienintelė Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga, su kol kas 6 iškovotais mandatais, atstovaus tradicinei šeimai. Sutikite, tokių politikų Seimui reikia daugiau, kad apgintų ilgalaikę valstybės idėją, kurios pagrindas – tradicinė šeima ir vaikai! Todėl ir šioje vienmandatėje, kurioje į antrąjį turą išėjo „valstiečiai“, reiktų mus palaikyti. Mūsų frakcija jau ankstesniame Seime, kurio kadencija atėjo prie pabaigos, visais vertybiniais klausimais visada balsavo vieningai ir nuosekliai. Kaip ir dėl narkotikų legalizavimo ar vaikų skriaudikų bei nusikaltėlių, kuriems mes „valstiečiai“ svarstytume didinti bausmes. Nes mūsų aplinkoje neturi likti nei narkotikų pardavėjų, nei pedofilų, nei kitų asmenų, kurie kelia grėsmę mūsų vaikams ir anūkams.

Didinti, mažinti ar išlaikyti tokius pačius mokesčius?

Socialdemokratai pakvietė mus paremti vieni kitų kandidatus. Ten, kur mūsų kandidatai nesivaržys tarpusavyje, vieni kitus remsime. Ten, kur varžysimės, nugalėtoju taps tas, kurio programa stipresnė ir labiau atliepia Jūsų lūkesčius. Vienas iš pagrindinių klausimų, kuriuos palies naujasis Seimas – mokesčių politika. Mes, „valstiečiai“ pasisakome už tai, kad mokesčiai nekistų, ypač gyventojams. Mūsų filosofija yra paprasta – kuo saugesnis žmogus, tuo daugiau jis ilieja pinigų į ekonomiką. Jis kažką išgyja, mokesčių pavidalu tai nukeliauja į valstybės biudžetą. Laimi visi – ir žmogus, ir valstybė. Verslas taip pat turi žinoti, kad kelerius metus valstybė bus stabili ir sąmoninga, nekvailios su mokesčiais ir nesukels riziką verslo in-

vesticijoms, nepriklausomai nuo jo dydžio. Taikysime nulinę toleranciją korupcijai.

Kada daugiau laimi gyventojai?

Marijampolėje turime neeilinę situaciją. Savivaldybę daug metų valdo socialdemokratai. Meras – socialdemokratas. Dabar pagalvokite, kas geriau mūsų kraštui – kad jam atstovautų viena partija, ar dvi? Kaip bežiūrėtume, žinoma, šiuo metu būtų geriau – dvi: viena savivaldoje, kita Seime. Marijampolės kraštui tai būtų dviguba jėga, nes net du skirtingų partijų atstovai juo rūpintųsi.

Kita vertus, Jūs mane pažįstate ir žinote, koks esu atkaklus ir užsispyręs, ieškant atsakymų ir teisybės. Todėl antrajame Seimo rinkimų ture nulemsite savo balsais – ar atiduosite viską į socialdemokratų rankas Marijampolėje, ar pasirinksite demokratiją ir turėsite garantuotą Jūsų interesų gynėją.

Jau keleri metai esu įkūręs Seimo nario Dainiaus Gaižausko biurą – ir visi įsitikinote, kad tik čia sprendžiamos Jūsų biurokratinės problemos ir suteikiama reali pagalba, nes mums svarbu, kad Jūs rastumėte atsakymus ir gyventumėte žinodami, kad yra tie, kas visada padės.

Esu antrajame Seimo rinkimų ture, kur susitiksiu su socialdemokratu Karoliu Podolskiu, dabartiniu administracijos direktoriumi. Pirmasis turas parodė, kad rinkiminė kova bus balsas į balsą. Todėl dabar tik Jūs nuspręsite, ar Marijampolei reikia tokio Seimo nario, kuris savo darbais įrodė, kad dirba Jūsų labui, gina Jūsų interesus ir sprendžia Jūsų problemas, ar vis dėlto tokia pagalba Jums nebebus reikalinga.

Mes, „valstiečiai“ mylime savo šalį, mūsų partija atstovauja kone kiekvienam kaimeliui ar miesteliui, nes iš ten kilę mūsų partijoje esantys žmonės yra dalis

Spalio 27d.
II-turas

STIPRŪS SAVO
VERTYBĖMIS

Dainius Gaižauskas

DAINIUS GAIŽAUSKAS

to, kas keičia visos šalies gyvenimą į gera, nes visi mūsų darbai nukreipti į žmogaus gerovės didinimą.

Mes dedame realias pastangas, kad KIEKVIENAS ŽMOGUS, KIEKVIENA ŠEIMA JAUSTŲ VALSTYBĖS PARAMĄ IR RŪPESTĮ.

Kviečiu visus aktyviai dalyvauti antrajame rinkimų ture spalio 27 dieną ir balsuoti už mane, už Dainių Gaižauską – už žmogų, kuris jau įrodė, kad rūpinasi Jumis! Jūsų balsas gali nulemti, ar turėsite stiprų Jūsų interesų gynėją ir atstovą Seime. **Rinkitės atsakingai – rinkitės Dainių GAIŽAUSKĄ!**

Politinė reklama bus apmokėta iš Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos sąskaitos.
Sutarties Nr. MTV20241015/008

Užsakytas turinys

Saldžios paminklo cukriniam runkeliui istorinės „šaknys“

Benjaminas Mašalaitis

2011 metais, minint Marijampolės cukraus fabriko 80 metų jubiliejų, jo kieme buvo atidengta skulptūra „Cukrinis runkelis“, kurios autorius yra skulptorius Tautvilas Povilionis. Deja, šio augalo kelias iki Sūduvos dirvų buvo gana ilgas ir ne visada „saldus“. Susipažinkime su šia istorija.

Į mūsų kraštus runkelio sėklas kiti šenėse... parsinešė buvę Napoleono armijos kareiviai. Ir ypač suvalkiečiai, kurių nemažai buvo mobilizuota į šią armiją – juk Užnemunė nuo 1807 metų priklausė šiam imperatoriui.

Matyt, paskanavę šviežio produkto, juo susidomėjo ir Lietuvos dvarininkai, pradėję šias saldžiąsias „šaknis“ auginti ir savo dvaruose. Tiesa, tai buvo maži sklypeliai ir gauto produkto pakakdavo tik dvarininkų stalui. Labai retai toks „namudinis“ cukrus buvo mainomas, o dar rečiau parduodamas.

Vilniuje aktyviai veikė dvarininkų įsteigta akcinė bendrovė, planavusi statyti cukraus fabriką. Tokį leidimą ji gavo 1838 m. – per metus turėjo pagaminti 40 tonų cukraus, bet sumanymo taip ir neįgyvendino. Belvederio dvaro savininkas Kletas Kleopas Burba (apie 1810–1863) suplanavo statyti cukraus fabrikėlį savo dvare, bet pradėtus paruošiamuosius darbus nutraukė dvarininko žūtis 1863 m. sukilime. Taigi, dvaruose užaugintą didesnę kiekį cukrinių runkelių tekdavo vežti apdirbti į Lenkiją ar Prūsiją.

Kai XX a. pradžioje ir Lietuvoje vasaromis gyvendavęs Rusijos premjeras

Petras Stolypinas ėmė skatinti įvairesnį verslumą žemės ūkyje, tuo susidomėjo ir pažangesni dvarininkai bei atsigau-nantys lietuviai ūkininkai. Pirmieji cukrinių runkelių tyrimai Lietuvoje atlikti 1910 m. Baisogalos dvarininko Vladislavo Komaro iniciatyva; o šių darbų atskaitą jis parengė anglų kalba. 1912 m.

Paminklas cukriniam runkeliui Marijampolės cukraus fabrike

Autoriaus nuotrauka

cukriniai runkeliai pasėti 2,2 ha plote Puodžiškių – Merčių dvare (dabar netoli Klausučių, Vilkaviškio r. savivaldybė); iš šio lauko dvarininkas Mikalojus Krištofovičius nukasė beveik šešias tonas cukrinių runkelių. Atrodo, kad tokius eksperimentus šis dvarininkas vykdė ir kitame jam priklausiusiame žymiai ūkiškai stipresniame Putinų dvare.

Iniciatyvūs buvo ir kiti Sūduvos krašto žmonės. Žemės ūkio draugija „Žagrė“, parduvinėjusi įvairių runkelių (net ir cukrinių) sėklas, planavo ir pati dalyvauti ne tik eksperimentiniame šios žemės ūkio kultūros auginime, bet ir apdirbime. Tuo tikslu jie nusipirko

Gižų dvarą, kur paruošti moksleiviai galėjo imtis tokių iniciatyvų. Ypač aktyviai naujienas propagavo pirmasis diplomuotas šio krašto agronomas Vincas Totoraitis, Seinuose ūkininkams leidęs specialias knygeles.

1911 m. rudenį Marijampolėje vykusioje žemės ūkio parodoje apie sumanymus gaminti cukrų užsiminė Kataučiznos dvaro (prie dabartinio Kudirkos Naumiesčio) savininkas Stanislovas Poplavskis, turėjęs patirties auginant šilkmedžius ir vynuoges. Panašias idėjas brandino ir keliolika dvarų valdė Gavronskiai. Deja, šiuos sumanymus sugniuždė prasidėjęs karas.

XX a. 3 dešimtmečio pabaigoje cukrinius runkelius eksperimentinėmis sąlygomis ėmė auginti Rumokų bandomajame ūkyje (prie Vilkaviškio), Aukštosios Kirsnos pavyzdiniame dvaro ūkyje.

Po Pirmojo pasaulinio karo skatinti ne tik cukrinių runkelių auginimą, bet ir jų perdirbimą daug iniciatyvos parodė mūsų kraštiečiai: signataras, pramonininkas Jonas Vailokaitis ir agronomas, bitininkas Jonas Kriščiūnas. Pastarasis ir iki karo aktyviai dalyvavo Marijampolės žemės ūkio draugijos veikloje, o 1919 m. įsteigė Kvietišio žemės ūkio mokyklą. Deja, tuoj pat buvo iškvieistas dirbti dėstytoju Dotnuvos žemės ūkio mokykloje, 1924 metais virtusioje Žemės ūkio mokykla. Šių dviejų vyrų siūlymu buvo pasirinkta pirmąjį cukraus fabriką statyti Marijampolėje.

DAINIUS GAIŽAUSKAS GRIEŽTAI VERTINA SOCIALDEMOKRATŲ KANDIDATĄ: SOCIALDEMOKRATŲ VALDYMAS – STAGNACIJA IR NEPOTIZMAS

Antrajame rinkimų į Seimą ture susirungsiu su socialdemokratu Karoliu Podolskiu. Jau dabar daugelis net nedrįsta prognozuoti, kuris iš mūsų surinks daugiau balsų. Miestas akivaizdžiai sujudėjo – nuolat gaunu žinutes apie tai, kaip įvairios FB grupės agituoja žmones eiti balsuoti, ir džiugu matyti, kad beveik visos ragina balsuoti PRIEŠ socialdemokratų kandidatą. Diskusijų metu žmonės dažnai prisimena socialdemokratų praeities nuodėmes. Pavyzdžiui, čekučių skandalą, kuriame beveik visa socialdemokratų vadovybė dar tebekabo ore, ir nepotizmą – tai yra giminaičių bei partinių draugų įdarbinimą beveik visose savivaldybės įstaigose. Beveik visus viešuosius konkursus remonto darbams laimi tos pačios žmonės, kurių vadovai – ne tik socialdemokratų partijos nariai, bet ir savivaldybės tarybos nariai. Ši taryba, turinti absoliučią daugumą, dažnai nesiskaito su žmonių skundais ir ignoruoja jų prašymus. Vienas ryškiausių pavyzdžių yra nesugebėjimas imtis veiksmų, siekiant pašalinti mieste sklindančią smarvę, kurią sukelia įtakingas cukraus fabrikas ir kalakutų fermos.

Žmonės jaučia didelį nerimą iki šio antrojo turo pabaigos. Jie gerai prisimena, kiek man pavyko pašalinti įtakingų „karūnuotų“ socialdemokratų iš svarbių postų. Tarp jų buvo Marijampolės poliklinikos vadovė, Butų ūkio ir „Sūduvos vandenų“ įmonių vadovai, taip pat skandalingoji Totoraičio gimnazijos direktorė ir Maisto banko „Samariečių“ vadovė. Dalį jų teko palydėti su baudžiamosiomis bylomis, kas tik dar labiau išryškino jų atsakomybės trūkumą ir veiklos neskaidrumą.

Puskelnių gyvenvietės situacija buvo itin svarbi. Paaikškėjo, kad ten nuolat vyko nelegalios „drifto“ varžybos, kurios kėlė ne tik didžiulį triukšmą, bet ir aplinkos taršą. Automobilių ratų cypimas iš proto varė ne tik Puskelnių, bet ir Marijampolės gyventojus. Ne vienerius metus buvo nelegaliai asfaltuota žemės ūkio paskirties žemė, o socialdemokratų valdžia nesugebėjo spręsti šios problemos. Galiausiai pats administracijos direktorius kreipėsi pagalbos į mane, ir visos šios problemos buvo išspręstos mano iniciatyva bei pastangomis.

Marijampoliečiai mano biurą jau laiko vienintele vieta, kur galima ne tik pasiskųsti, bet ir sulaukti realios pagalbos atkuriant teisingumą. Per dvi kadencijas daugiau nei 5000 žmonių kreipėsi į mano biurą ir visi sulaukė pagalbos. Į mane kreipėsi įvairių politinių pažiūrų žmonės: buvo ir socialdemokratų, konservatorių, darbiečių bei kitų partijų atstovų. Visada aiškiai sa-

kiau miestui, kad sprendamas žmonių problemas, neatsižvelgiu į jų partinę priklausomybę. Man visi žmonės yra vienodi, o dėl ideologinių vertybių kauduosi tik Seime.

Šie rinkimai bus itin įdomūs ir vertybiniai. Žmonės spręs, ar atiduos visą valdžią į vienas socialdemokratų rankas, ar rinksis stiprų gynėją, kuris nuosirdžiai gins jų interesus.

PATIKIMAS, DRĄSUS IR PRINCIPINGAS MARIJAMPOLIETIS

DAINIUS GAIŽAUSKAS

„Mano biuro durys visada atviros Jums. Atstovauju kiekvieną žmogų“.

– D. Gaižauskas

LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGA

BALSUOK
SEIMO RINKIMŲ II TURE SPALIO 27 D.

UŽ!

Politinė reklama bus apmokėta iš Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos sąskaitos. Sutarties Nr. MTV20241015/008

Užsakytas turinys

UŽ MIESTO

„Iš dėlionių esu sudėliota...“

Iona Jančaitienė

Patašinės bibliotekos bibliotekininkė

Spalio 19-ąją Patašinės bendruomenės namelyje sutikta pirmoji patašinių Rimos Jeskevičienės eilėraščių knyga „Žaidimas“. Knygos sutiktuves rengė Patašinės biblioteka ir Marijampolės literatų klubo „Sietynas“ nariai. Renginys vyko žaidimo forma: dėliota minčių dėlionė.

Eiliuotų minčių autorė Rima Jeskevičienė šių metų rugsėjį spaustuvėje „Telesatpress“ išleido pirmąją savo eilėraščių knygą „Žaidimas“, iliustruotą pačios piešiniais. Patašinėje Rima, visų pažįstama kaip aktyvistė, linksmuolė, išradinga, nenustygtanti vietoje, kuriai, regis, ne eilėraščiai galvoje, maloniai nustebino daugelį bendruomeniečių.

Gausiai susirinkusiems į renginį Rima Jeskevičienė prisipažino, jog knygos pavadinimą pasirinko neatsitiktinai, nes jos gyvenimas – kaip žaidimas: pilnas nuotykių bei netikėtų situacijų. Jau vien darbas Patašinės vaikų darželyje, kasdien bendraujant su mažaisiais auklėtiniais, suteikia būčiai žaismingumo.

„Tik nevadinkit manęs kūrėja – jokia aš kūrėja, tik užsiimu tuo, kas man patinka“, – dar prieš renginį išpėjo nuo paauglystės eiles rašanti, bet to iki šiol neviešiusi knygos autorė.

Knygos „Žaidimas“ eilėraščių mintys – moteriškai romantiškos, puošnios, skleidėsi svajonių žiedais, plazdėjo prisiminimų drugiais ir, tarsi auksiniais rudens lapais, – branda bei patirtimi, popietės metu lei-

dosi iš pačios širdies į besiklausančiųjų širdis ir sielas. „Minčių dėlionė“ dėliojo romantiškos ir stilingos žaidėjos (arba skaitovės), tarp kurių – Marijampolės literatų klubo „Sietynas“ narės – literatės Rita Volteraitienė, Janina Lebskienė, Gema Galinienė, Patašinės bendruomenės fotografė Rima Spūdienė.

Eiliuotą žaidimą jausmingų dainų akordais papuošė Dovydas Stralkus.

Muzikiniais intarpais renginį papuošė Dovydas Stralkus
Rimos Spūdienės nuotr.

Rimą Jeskevičienę, išleidusią pirmąją poezijos knygą, sveikino gausūs būrys artimųjų, Patašinės kaimo bendruomenės pirmininkė Inga Kneizevičienė, Patašinės bibliotekos skaitytojų klubo „Tarp knygų“ narės, kaimynai, draugai.

Išmintingai bei poetiškai Rimą pasveikino krikštamotė, poetė, Elena Marija Bačiulienė, senokai raginusi krikšto dukrą išleisti eilėraščių knygą ir atvykusi į sutiktuves net iš Kauno.

Jautrius sveikinimo žodžius tarė džiaugsmo ašaras visą popietę braukusi Rimos sesuo Rita Navickie-

Knygos „Žaidimas“ autorė – Rima Jeskevičienė
Rimos Spūdienės nuotr.

nė. Rita paskaitė ankstyvasias sesers eiles iš išsaugoto mokyklinio sąsiuvinio.

Literatų klubo „Sietynas“ atstovės ne tik pasveikino Rimą išiliejus į literatų gretas, bet ir įteikė kvietimą tapti klubo nare.

Gausybė gėlių, nuoširdūs sveikinimai bei šiltos susirinkusiųjų šypsenos Rimai Jeskevičienėi dar kartą patikino, jog Patašinės žmonės džiaugiasi ir didžiuojasi kuriančiais kraštiečiais.

Sudėliota eiliuotų Rimos minčių dėlionė
Rimos Spūdienės nuotr.

Eilėraščių knyga „Žaidimas“ – nustebinusi ir laukta
Rimos Spūdienės nuotr.

SVEIKATA

Nustatyti, ar esate alergiškas naminiams gyvūnams, padės išsamus tyrimas

**DIA
KLINIKA**

Alergija katėms ir šunims yra viena pagrindinių alerginės astmos priežasčių ir itin aktuali problema mūsų šalyje. Atliktų studijų duomenimis, net kas trečiam alergiškam lietuviui diagnozuojama alergija katei arba alergija šuniui. Nors ilgą laiką buvo manyta, kad alergija šunims ir katėms yra lengvai sprendžiama problema paprasčiausiai atsikant šių gyvūnų auginimo namuose – pastarųjų metų tyrimai rodo ką kitą: išvengti kontakto su naminių gyvūnų alergenais neįmanoma. Su jais susiduriame kasdieninėje savo socialinėje aplinkoje (darbe, mokykloje, prekybos centruose) ir viešajame transporte. Čia alergenai ant savo rūbų „atneša“ ir mums perduoda naminių gyvūnų augintojai.

Kas sukelia alergiją naminiams gyvūnams?

Dauguma mūsų galvojame, kad alergiją katei ar šuniui sukelia šio gyvūno kailis ar pleiskanos, tačiau toks teiginys yra tik iš dalies teisingas. Svarbu suprasti, kad alergenai yra ne kas kita, kaip baltymai, kuriuos šie gyvūnai išskiria į aplinką.

Šiuo metu jau žinoma, kad šunys į aplinką išskiria 13 skirtingų alergijų galinčių sukelti baltymų, o katės – 11. Šiuos baltymus gamina gyvūnų seilių, poodinės, analinės liaukos ir tik tada alergenai patenka ant gyvūnų odos ir kailio. Tai supratęs noromis ar nenoromis kyla klausimas: „O kaipgi su šunų ir kačių hipoalergeninėmis veislėmis?“. Atsakymas į šį klausimą daugelį nuliūdins – hipoalergeniniai šunys ir katės yra tik mitas, tokių veislių gyvūnų paprasčiausiai nėra.

Tačiau nudžiuginti galime tuos, kuriuos kankina alergija šunims. Vienas iš jau anksčiau minėtų 13-os alergijų galinčių sukelti baltymų yra gaminamas šuns prostatos ir išskiriamas tik šunų patinėliu, tad jei Jūsų alergijos kaltininkas yra būtent šis baltymas – kontaktas su patele ar kastruotu patinėliu nesukels alergijos simptomų.

Pajutus į alergiją panašius simptomus ir panorus išsitiirti, dažnai liekame pasimetę ir ilgai renkames, kurie alergijos tyrimai mums būtų tinkamiausi. Iš pažiūros atrodytų, jog alergijos tyrimai tarpusavyje skiriasi tik kaina ir alergenų skaičiumi, bet tai nėra tiesa.

Jie taip pat skiriasi savo tikslumu ir informatyvumu, geba atsakyti į klausimą: „O ką su alergija daryti toliau?“

Revoliucinis tyrimas

Laboratorijose galite atlikti patį išsamiausią ir pasaulio alergologų vadinamą „revoliucinį“ ALEX makrogardelės tyrimą.

Šio tyrimo metu vos iš kelių kraujo lašų nustatomas paciento jautrumas 295-iems alergenams (117-ai alergenų šaltinių ir 178-iems molekuliniais alergenams) ir nustatomas bendras IgE. Toks išsamus alergijų tyrimas dengia net 99% visų alergenų, galinčių sukelti klinikines reakcijas. Daugiau nei 50-ies ALEX tyrimo metu nustatomų alergenų negali nustatyti joks kitas alerginis tyrimas. Taip pat džiaugiamės, kad šis tyrimas turi automatinį „saugiklį“ nuo klaidingai teigiamų rezultatų, kurio kiti tyrimai savyje neturi.

Tyrimus atlikite laboratorinių tyrimų klinikoje „DIA klinika“, kurioje atliekama daugiau nei 300 tyrimų.

Tyrimų paėmimo laikas: darbo dienomis 7.30-11 val.

Taip pat galite įsigyti „DIA klinika“ dovanų kuponą, kuris gali būti skirtas konkrečiam tyrimui arba nurodyta pinigų suma.

DIA klinika. Laboratoriniai tyrimai atliekami SYNLAB.

PLATI LABORATORINIŲ

TYRIMŲ PALETĖ

Atliekame **net 300**
skirtingų tyrimų

+370 618 77017

tyrimai@diaklinika.lt

J. Jablonskio g. 2A-37, Marijampolė
lėjimas iš kiemo pusės

LABORATORINIAI
TYRIMAI ATLIEKAMI SYNLAB

Užsakytas turinys

MIESTO Laikraštis

Platinimo vietos

Marijampolės autobusų stotis (Stoties g. 2B)	Marijampolės savivaldybės administracija (J. Basanavičiaus a. 1)
Marijampolės ligoninė (Palangos g. 1)	Marijampolės TV biuras (Gedimino g. 11)
Marijampolės P. Kriaučiūno viešoji biblioteka (Vytauto g. 22)	Marijampolės apylinkės teismas (Kauno g. 8)
Marijampolės P. Kriaučiūno viešosios bibliotekos Draugystės padalinys (Draugystės g. 5)	Universalinė parduotuvė „Gulbė“ (J. Basanavičiaus a. 10)
Marijampolės Trečiojo amžiaus universitetas (Vytauto g. 47-106)	„Statybos ir ūkio prekės“ (Klaipėdos g. 1A)
Maisto prekių parduotuvė (Mokolų g. 59)	Puskelniai – parduotuvė „Aibė“ (Plytinės g. 10, Puskelniai k.)
„Gubojos vaistinė“ (R. Juknevičiaus g. 72)	Kavinė „Torino date“ (R. Juknevičiaus g. 9, Marijampolė)
Baraginė – parduotuvė (Baraginės g. 2, Baraginės k.)	Rezidencija „Grįžulo ratai“ (Naujoji g. 10, Kantališkių k.)
Sasnava – parduotuvė „Aibė“ (Sūduvos g. 46C, Sasnava)	Igliškėliai – parduotuvė „Aibė“ (Tvenkinio g. 2, Igliškėliai)
Netičkampis – parduotuvė „Aibė“ (Šešupės g. 1 Netičkampio k.)	Patašinės kaimo biblioteka (Nausupės skg. 4, Patašinės k.)

RUDENS SKLIAUTAI

VIŠTYČIO EVANGELIKŲ LIUTERONŲ BAŽNYČIAI

AUSTĖJA GUISKYTĖ VYTENIS DANIELIUS „BALADĖ DVIEMS“

10/26 20.00

Santaka MML bilietai.lt

Pagaminta „Pastelės namuose“

J. Jablonskio g. 2A, Marijampolė

Marijampolėje įsikūrusiose socialinėse dirbtuvėse, vienijančiose psichikos ir proto negalią turinčius asmenis „Pastelės namai“, jūs galite įsigyti dekoracijų, žaidimų ir kitų gaminių, kuriuos pagamino socialinių dirbtuvių dalyviai.

Įsigydami bet kurį gaminį, jūs prisidedate prie socialinių dirbtuvių misijos – suteikti sparnus skrydžiui.

Reikia didesnio kiekio? Ar kitokių spalvų? O galbūt turite idėją, bet nerandate kas ją galėtų pagaminti?

Kreipkitės! „Pastelės namų“ dalyviai bus labai laimingi sulaukę tokių Jūsų užklausų!

Agnė +370 656 90040
Ramona +370 633 31434
info@pastelesnamai.lt

5G NERIBOTAI

Neriboti pokalbiai Lietuvoje
Neriboti SMS Lietuvoje
Neriboti pokalbiai ES/EEE
Neriboti SMS keliaujant ES/EEE
Neriboti duomenys Lietuvoje
20 GB duomenų ES/EEE
1000 min. tarptautinių skambučių į ES/EEE
1000 tarptautinių SMS į ES/EEE
5G ryšys

12€

www.mobris.lt

10€

5G 20

Neriboti pokalbiai Lietuvoje
Neriboti SMS Lietuvoje
20 GB 5G interneto
Neriboti pokalbiai ES/EEE
Neriboti SMS keliaujant ES/EEE
Iš jų 15GB duomenų visoje ES/EEE
5G ryšys

5G 1

Neriboti pokalbiai Lietuvoje
Neriboti SMS Lietuvoje
Neriboti pokalbiai ES/EEE
Neriboti SMS keliaujant ES/EEE
1GB duomenų visoje ES/EEE

6,90€

Nepermokėkite už mobilųjį ryšį!

PARDUODAMA

Parduodamas butas Draugystės g., Marijampolėje. 1,5 kambario, 37 kv.m, 3 a., renovuotas namas.
Tel. nr. +37069088996

SIENŲ ŠILTINIMAS į oro tarpus

Tel. 8 696 42 020

Marijampolės Internetinis Miesto
Televizija portalas laikraštis

AKINIAI UŽ

39 EUR.

MARIJAMPOLĖ, KĖSTUČIO G. 4,
Mob. +37065093367

DOVANOJU
naują klausos
aparata.

Tel. +37064604605

PROTO MANKŠTA

Kiekviename atsakyme pakeiskite po vieną raidę

- Iš Pietų Afrikos kilusi aroninių šeimos gėlė.
- Graikų mūza – komedijos globėja.
- Musulmonų kepuraitė.
- Stiprus alkoholinis Balkanų šalių gėrimas.

1							
2							
3							
4							

Atsakymai: Kalyja – Kalyja – takija – takija

- Moteriškas vardas.
- Didžiausias žmogaus organas.
- Žvėrelių ar paukščių urvas, landa.
- Įrankis, skirtas pradurti skylėms tankiose, kietose medžiagose.

Pagalvokite ir atsakykite:

Juos, įvertintus 500 markių, 1923 metais atspausdino prancūzai, bet jau nespėjo panaudoti. Tačiau lietuviai vis tiek sugebėjo juos pritaikyti ir naudoti praktikoje. Dviem žodžiais pasakykite juos.

Atsakymas: Pašto ženklai; juos išleido prancūzai, kurie netrukus buvo išvaryti iš Klaipėdos.

1				
2				
3				
4				

Atsakymai: Ona – Ola – Oda – Vla – Vla

Spręskite kryžiažodį ir laimėkite prizus!

Išspręskite kryžiažodį ir siųskite atsakymus el. paštu redakcija@mmm.lt arba įmeskite į redakcijos pašto dėžutę, esančią adresu Gedimino g. 11, Marijampolė. Siųsdami atsakymus, nepamirškite nurodyti savo vardo, pavardės ir telefono numerio. Burtų keliu išrinksime vieną nugalėtoją, kuriam atiteks MMM atributika.

Atsakymų laukiame iki 2024 m. lapkričio 4 d.

7	Audeklo gabalas raiškoms, veidui šluostyti		Svajonių ... (virtimas tikrove)	... gerklėje atsistoti (jkyrėti)	Oderis Lenkijoje		2		Stendalio romanas „Parmos ...“
						Ant ... lapų kepta duona ... yra, grūdai byra	Numanys, nuvoks	Ritmų sistema	
	Atsimušęs nulėkė kita kryptimi (kamuolys)		Tauta, priklausanti finougrių grupei		3				
	Gėlių vandens žuvys		„Geriausias ... – dargana“				Beldimo garsažodis	... mail (oro paštas)	
			8				... Šanio kalnai	5	
	Filmas su N. Nolte ir M. Grifit „Malholando ...“		Vokiškas automobilis		B. Brazdžio eil. rink. ... aš tautą				
			1	Abi liemens pusės	Ugnikalnis Japonijoje		Filmas „... lauko liginė“		
	Higieninė ir gydomoji vandens procedūra								
	Kas ieško žmonos be ... , tas liks be žmonos			4	Nelaimės signalas				6
	Režisierius Rimas ...		Neteko ... (žado)						
	Veidrodis akies laužiamajai gebai tirti								

Sudarė Danutė Šulcaitė

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

Praėjusio kryžiažodžio atsakymai:

Vertikaliai: Skriestuvai. Antšova. Ra. Agilera. Naras. Alisos. Milas. Tironija. Abatas. Raba. Stok. Ika. Amas. Aruodas. Lies. Osa.

Horizontaliai: Katamaranas. Trinidadas. Rašalas. Erotas. Rasistai. Snapas. Ore. Morkus. Ina. Libido. Ajakas. Žalesa. Asa.

Pažymėtuose langeliuose: Neuronai.

NEMOKAMA „Miesto laikraštis“ (ISSN 1822-5667) leidžia viešoji įstaiga Marijampolės televizija (įm. kodas 151455022, vienintelis dalininkas viešoji įstaiga „Atviros visuomenės forumas“).

Redakcijos adresas: Gedimino g. 11, Marijampolė. Tel. +370 679 51 451

Naujienų tarnybos vadovė Gintarė Sabaliauskienė, el. p. gintare@mmm.lt

Žurnalistė-kalbos redaktorė Daiva Balčiūnė, el. p. redakcija@mmm.lt

Žurnalistė Greta Paulevičiūtė, el. p. greta@mmm.lt

Dizainerė-maketuotoja Jūratė Ruzienė

Sveikiname!

Elitą Šiugždiniene
45-ojo gimtadienio proga.

Linkime, kad šie metai būtų kaip sodrus vynu – brandus, turtingas skonių ir paliekantis puikų poskonį. Tegu kiekviena akimirka neša džiaugsmą ir naujas puikias patirtis, o ateinantys metai būna pilni sveikatos, laimės ir nuostabių nuotykių!

Sveikina sesuo Erika su šeima ir Balčiūnai

NAUJAS SEZONAS
Marijampolės Televizija
09.16

Žvilgsnis giliau
Marijampolės Televizija
19 val.
PIRMADIENIAIS
1 sezonas, 1 laida

Smalsučių pasaulis
Marijampolės Televizija
10 val.
ŠEŠTADIENIAIS
1 sezonas, 1 laida

Grožio principai
Marijampolės Televizija
11 val.
ŠEŠTADIENIAIS
1 sezonas, 1 laida

Kviečiame sveikinti savo artimuosius ir Miesto laikraštyje. Sveikinimo kaina – 10 Eur. Sveikinimą siųskite el. paštu redakcija@mmm.lt

Sveikinimų koncertas
Marijampolės Televizija
ŠEŠTADIENIAIS
16 val.

Marijampolės televizijos sveikinimų koncerto, žinių ir kitų laidų įrašus rasite: www.marijampoles.tv

Praėjusio kryžiažodžio konkurso nugalėtoju burtų keliu išrinktas Vilius Lukševičius.

Sveikiname!

Dėl prizo atsiėmimo susisieksime asmeniškai.

Laikraštis leidžiamas du kartus per mėnesį. Kitas numeris – 2024 m. lapkričio 7 d. Tiražas 6020 egz.

Spausdino „Polska Press Sp.z.o.o.“

Užsakomųjų straipsnių pavadinimai – pasvirusiu šriftu.

Už skelbimų ir mokamų straipsnių turinį redakcija neatsako.

Perspausdinti ar kitaip naudoti bet kokį laikraščio turinį galima tik gavus išankstinį redakcijos sutikimą.